№ 186 (2219)
1937 onoi aavgustiin
14
ҮSYBOOTO
14-хі ZILEE GARNA

Byxe oronuudai proletaarinar, negedegtii!

Buriaad-Mongoloi Ynen

Byxexolboonoi Komunis (bolьşevik) Paartiin Buriaad-Mongoloi Mosiin Komiteedai, Buriaad-Mongoloi Avtonoomito Soveed Socialis Respyyblikiin Centraalьna Gyisedxexe Komiteedai yder byriin gazeeta

Redaakeiin aadrus:
Ulaan-Yde goorod,
Ceentrsojuuziin, 19.

№ sei 10 mynge.

YBEHE XURIAALGIIN TEEMP!!
ERID XURDADXAXA

Manai respyyblike dotor ybehe nei xuriaalgiin tyseb aavgustiin 10-ai medeegeer zybxen 55,3% dyyrgegdehen aad, gektaaraaraa 66,7% bujuu toonnooroo 31, 5% homogdohon baina.

Eneegeer bolxodo taban xonogoi xuxasaa soo miin 11,1% nemeze sabşagdahan bolno. Jyyb gexede, aavgustiin 5-ai medeegeer ybehe sabşalgiin tyseb 44, 2% dyyrgegdehen bargaa hen. Ene xadaa, manai kolxoozuudai talmai deere bolьşevig xydelmeri emxidxegdeedyi, „sag erte..“ gedeg xarşa hanal bodoloi yre mynөө xyrter yrgelzelen, byxii xydelmeriii gutaaza baihaniii signaal bolgono. Tereenhee gadana, zarim aimagai udaridagşad ba kolxoozuudai tyryylegşener bolon brigadiir uud xozomdozo jabahanaa tailbarilaxa daa xura boroon ylemze jixeer orozo haad xee hen geze şaltagbaridag baina. Zygөer, Selengiin aimagai Orongiin somonoi zergelee xojor kolxooz tonş ondo ondoogoor xydelmerilne: „**Ulaan traaktor**“ kolxooz (tyryylegşenь Jyndenei) aavgustiin 6-ai yder ybehexuriaalgiingaa tysebii dyyrgeed, tereenee byrin homood ba yşөө 95 toonno siilos daraad baixadanь, zergeleed baihan „**Jangazan**“ arteelь (tyryylegşenь Xandazabai) myn ene yder tysebөө araixan 31% dyyrgehen ba siilos ogto daraagyi baixa jym. Eneen deere nemeze nege faakt temdeglexede, Ybyxyynei somonoi „**Bolьşeviig**“ arteeliiin garaar ybehe sabşagşad ba tarmagşadai brigadiir Nikiifor Kokoorin sabşalgiin byxe yje soo өөrөө noormoo yder byri 100-110 % dyyrgedeg ba exener xyygedhee byridehen gryypii udaridan azalla za, gryypeeree sag yrgelze noor moo dyyrgedeg baina. Tiixede gol şaltagaanь xura boroonhooş bişe, tende xydelze baihan xynyydhee bolhoniii daxin dabtaza gerşelne. Xerbee tyryy jabahan kolxoozuudtai zergeşen xydelmerilөө xadaa, manai respyyblike bolbol ybehexuriaalgaa mynөө yjede dyyrgeze baixa baigaa.

Gexiin xamta, ybehe xuriaalgii udaaruulxa jabadal bolbol ynder deede tariaanai urgasii xuriaan abxa temeselde haad bolzo baixanь labtai. Jyyb gexede, „xuriaalga bolbol sezoonoi xereg bolxo tulasag xylieeze huuxa duragyi baina. Sag soonь xuriaaxada—syyberitei, oroitoxodo--alduuritai“ geze nyx. Staalinai eregtei ba emegtei tyryy kombajnioornuudai 1935 onoi dekaabriiin 1-ei yderei zybleөn deere xeleheniii xydelmeriiingөө programa bolgozo şadaagyi baihanaa eneegeer gerşelze ygөөd, muusa xydelheneө jamarş yndehegyi şaltagaanuudta toxodog uşar bolbol jaazaş boloşogyi praaktika myn.

Bүүyrei aimag ybehe xuriaalgaa— 88,2 %, Xiaagtiin aimag — 86,0 % ba Tarbagatain aimag—83,8 proc. dyyrgeed baixada, ede aimaguudtai negen adali ysloovi soo xydelze baihan busad aimaguud tuilai jixe tahaldalda baina.

Mynөө ybehe ba tariaa xuriaalga bolbol yder sag xylieexe argagyi bolood baihaniii daxin daxin hanaza,socialiis malazalai tezeelei baaza bolxo ybehe xuriaalga ba siilos daralgiin tysebii negeş kilograamaar dutuugyigөөr dyyrgexiin tylөө temesexe xereg aixabtar şuxala bolood baina.

Gexiin xamta, siilos daralgiin tyseb miin 18,7 % dyyrgegdehen baina. Agiin aimag 2000 toonno siilos daraxa baihan aad, negeş kilograam daraadyi ba myn Alairai aimag 5000 toonno daraxa aad, negeş kilograam daraagyi baihaar baina.

Ybehexuriaalga ba tariaa xuriaalga deere jamarş sezoon barimtalaxa johon baixa zergeygei. Ybehexuriaalgiin xydelmeriii tariaaxuriaalgatai zoxilduulan tabixa xeregtei. Kolxoozuudai ba sovxoozuudai pooli deere staxaanovtanai xydelөөji yrgenөөr delgeryylen, tereeniii udaridaxa ton şuxala. Baisaabal, hyylei yjede staxaanovtanai xydelөөji zoloodoxo jabadal zarim kolxoozuud deere martagdanxai baina. Ene xadaa, staxaanovtanai xydelөөji zyrihen ton buzagai xereg tula, gemteniii xatuugaar xeheexe johotoi.

Sag oroi boloo! Xuriaalgaa xurdadxaxa xeregtei! Eneegeeree өөhedeingөө bolьşeviig şadabariiin ekzaamin barixa johotoibdi.

Moskvaa—Xoito Poolius—Xoito Ameerika

ZURAG DEERE: „N-209“ samolioodai ekipaaz (zүүn garhaa) radiist Galkoovski N. G., 2-doxi piloot Kastanaajev N. G., ekipaaziin komandiir Levaneevski S. A., 1-dexi bortmixaanik Godovikoov N. N., 2-doxi bortmixaanik Poveziimov G.,ştyyrman Leevçenko V. I. (*Sojuuzfoto*).

MOSKVAA—XOITO POOLIUS—XOITO AMEERIKA NIIDELGE TUXAI ZASAGAI KOMIISIIN MEDEESEL

Moskvaa—*Xoito* poolius—*Xoito* Ameerika marşaruudtaigaar buungyi niidexii tedende zybşөөrexe tuxai Soveed *Xo*lboonoi Geroi nyxer S. A. Levaneevskiin, lioodçig N. G. Kastanaajev, ştyrmaan V. I. Leevçenko gegşedei zuurşalgii zasag xangan zybşөөrehen baina.

1937 onoi aavgustiin 12-oi yder 18 çaas 15 minuutada Moskvaada oiroxon baigaa Şeelkovskiin aerodroom deerehee staart ygtehen baina. Samoliood bolbol Arxaangelьsk—*Xo*ito poolius—Aliaaska şigleze niidee.

Ene niidelge bolbol nyx. V. P. Bolxoviitinovai konstruuksalhan ba „AM-34 RNB“ geze dyrben motoortoi „N-209“ samolioodoor gyisedxegdexe baina. Samolioodai ekipaaz: Soveed Xolboonoi Geroi nyxer S. A. Levaneevski—komandiir, lioodçig N. G. Kostanaajev—xojordoxi piloot, kapitaan V. I. Leevçenko—ştyrmaan, bortomexaaniguud: G. T. Pobeziimov ba N. N. Godoovikov, radiist—seregei negedexi raangiin teexnig N. Ja. Galkoovski.

Niidelgii emxidxexe zasagai komiisa M. Ryximooviç, M. Kaganooviç, A. Tyypolev, Ja. Alksnis, O. Şmiidt.

„N-209“ SAMOLIOODOI BOORTHOO RADIOGRAAMA

Aavgustiin 12, 18 çaas 25 minuutada. Namai 55 meetrei dolgioor duulagtii. Namai jamaraar duulanabta?

Galkoovski.

***

18 çaas 45 min. Taniii 33, 8 meetrei dolgioor duulanab. Hainaar duulanab. Zagoorskii yngerbebdi. Bygede haimdi.

Leevçenko, Galkoovski.

***

18 çaas 49 min. Raspisaaniaar xydelmerileze exilexemnai. Bygede haimdi.

Galkoovski

***

19 **çaas 40 min.** Voolgo exiiji xyndelen garbabdi, çaas soo 205 kilomeetr jabanabdi. 820 meetr deegyyr niidenebdi. Moskvaaji 33, 8 meetr dolgioor hainaar duulanab, Bygede hain. Ekipaazaixin hain jabana.

Leevçenko, Galkoovski.

***

20 çaas 55 min. 20 çaas 37 minuutada Voozia nuurii yngerbebdi. Arxaangelьsk, 512 meetr dolgioor xelegtii. Moskvaaji hainaar duulanab.

Galkoovski, Leevçenko.

***

22 çaas 03 min. 21 çaas 50 minuutada yrgenei 63 graadusta, utiin 40,3 graadusta jabanabdi.

Galkoovski.

SOVEEDAI LIOODÇIGUUD PARIIZDA JIREE

Pariiza 9, (TASS). Sexe liinieer xoliin niidelgede byxedelxei deere rekoord tuilahan, transpoliaarna niidelgiin geroinuud,—Ameerikiin Xolbooto ştaadhaa Soveed Xolboondoo busaza jabahan, Staalin epooxiin aldarta xybyyd—nyxed Groomov, Jyymaşev ba Daniilin Gaavrhaa mynөө ydeşe Pariizda jirebe.

Pariiziin Sen Lazaar vokzaalda poojezdiin jirexehee xolo urda, soveedai aviaacada mynxe solo olgohon lioodçiguudii mendeşelexejee tuilai olon zon suglaba. Ugtagşadai dunda Soveed Xolboonoi elşen tyleelegşe nyxer Syyric, Xudaldaa naimaanai tyleelegşe nyxer Popoov, aviaaciin miniister Pьjeer Kootiin tyleelegşe—tereenei kabineedai naçaalьnig Myleen, francuuzai aviaaciin generaalьna ştaabai tyleelegşe kapitaan Dzoono, SSSR-ei Pariizdaxi elşen tyleelegşedei sostaav, Soveedai agaarai seregei attaşein tuhalagşa majoor Dьjaakonov, Fraanciin depytaadiin dai aviacioono komiisiin tyryylegşiin orologşo Vajjaan Kytiyrьjee, francuuzai aviaaciin tyleelegşed, mynөө Pariizda naada tabiza baigaa Moskvaagai uran haixanai akademiis teaatrai erxim tyleelegşed, geroi—lioodçiguud Groomov, Jyymaşev ba Daniilinai hamgad, francuuzai ba Soveedai gadaadiin xeblelei olon tyleelegşed, Soveedai Pariizda baigaa kolooni ba olon tymen zonuud baiza ugtaba.

Nyxed Groomov, Jyymaşev ba Daniilinai vagoonohoo garamsaarnь sesegyydii teden tee şe xada uula mete oboorşotor şidene. Fotoperaatornuud Soveedai lioodçiguudii ataakalhan şingieer ugtan jireze xede xeden udaa dyriinь buulgasagaana.

Lioodçiguudai gadagşaa garaxajaa jabaxadanь xoinohoonь, ugtaza baihan arad zon zerge xydelen jabalsana. Vokzaalai yydenei gazaa tee baha xyn zon dyyren. Avtomobiilьda huuza baixadanь amarşalganuud bolno, myn tereen sooguur „Soveed Xolboon mandag“, „Soveedai aviaaca mandag“, „Xaanaş ji Soveeduud“ gexe metiin bajarai uriaanuud duuldana.

Lioodçiguud Pariizada xeden xonoxo baina.

XOITO POOLIUS DEEGYYR TRAANSPORTNA SAMOLIOODOOR

S. A. LEVANEEVSKI

Soveed Xolboonoi Geroi

▽ ▽ ▽

Bolьşeviiguud Aarktikiin yje sagai duugai baidalii ebdee. Agaarai traansaarktikiin zamai traasa deere xojor materiiguudai xoorondo baigaa xoohon mylihen zoono bolbol mynөө amidiiraa. Soveed Xolboonoi Geroinuud nyxed Çkaalov ba Groomov gegşed bolbol Evroopa ba Ameerika xojoroi xoorondo ulasxoorondiin traansaarktikiin agaarai zamai baiguulagdaza bolxo baihaniii xaruulaa. Gansal, tyryy klaasai aviacioono teexnikii baiguulhan, gaixamşag samoliooduudii bytөөhen manai aguu jixe oron, gansal bolьşeviiguud bolbol ene tyyxete zorilgii ton bogonixon sag soo tabiza ba şiidxeze şadaa.

Soveed Xolboon—Ameerika xojoroi xoorondoxi traasa xoito poolius deegyyr neegdee. Xoito pooliusai rajoondo delxei deere ton tyryyşiin poliaarna staanca baiguulagdaa. Soveed Xolboonoi Geroi nyxer Papaaninaar tolgoiluulhan soveedai baatarlig dyrben poliaarniguud byxe xyn tyreltenei aşag tuhiin tulada erdem uxaanai geroilig azal xydelmeri jabuulza baina. Aarktika deere xeden raadioostaancanuud baiguulagdahan ba tyxiөөregdehen baina. Iimehee, Aarktikii ezelen şudalza abxiin tylөө xyn tyreltenei xynde berxe tyyrii hanaandaa oruulaad le orxino. Aatktikaar niidexe tuxai, agaarai şine zam neexe tuxai ali zerge olon xyn uxaaldiaa, ali zerge xyn yxөө geeşeb. Xyn tyreltenei gaixamşag uxaanuudai ene xyselii gansal bolьşeviiguud bodoto baidal deerenь bejelyylee.

... Traansaarktikiin agaarai zamai probleemii şiidxexe jabadalda xydelhөөr tyryyşiingee zilde bişebdi. Bi 1935 ondo Moskvaahaa Xoito poolius deegyyr Ameerika oroxiin hedelge xee hem. Manai koraabli poolius dytelze jabataraa, tohoduurai xooloin muu bolxoloor busaa hemdi.

1936 onoi fevraalь harada zasagai speciaalьna zasedaani bolzo, eneen deere xoito pooliusii şudalan ezemdexe tuxai, xoito poolius teeşe agaarai ekspediicii elьgeexe tuxai asuudal tabigdahan baina. Ene operaacii 1937 ondo xexe geze şiidxegdee hen.

Bi 1936 onoi namar traansaarktikiin agaarai zamai xojordoxi variaantii şudalan yzexe geze Loos—Anzelooshoo niideed Aliaask—Çykootka—Jaxuud—Sibiirь—Moskvaa jirehen bainab. Bide zamdaa jabaxadaa, buuxa talmainuudtai tanisahan, meteorologiis şin zelel xehen bainabdi. Eneenei hyyleer bi xadaa, SSSR-hee Ameerika oroxo agaarai zam xoito poolius deegyyr garxa johotoi baina geze bata bodohon bainab. Beriingovo xooloihoo SSSR-ei evroopiin xubi xyrter xoito mylihen dalain erjii zubşuulan, agaar zamai xarilsaa xexenь jixe orioo berxetei baina.

Soveed Xolboonoi Geroi akadeenig Şmiidtiin ekspediiciin xydelmeriee amzaltatai dyyrgexede, xoito poolius deegyyr Ameerika oroxiin zybşөөgtii geze zasagta erilte xehen bainab.

Bi mynөө Moskvaahaa Xoito Ameerika xyrter niidexem. Poolius xyrter Çkaalov ba Groomov gegşedei jabahan zamaar: Moskvaa — Arxaangelьsk — Rydoolьfaral—Xoito poolius marşruudaar jabaxabdi. Tendehee Aliaask şiglen oşozo, Ferbeenkse gocrod deere buuxaar xaraalaad bainab.

Ferbeenkse deere buuxaa jyynde deere geze xaraalaa geeşebte gexede: negede, ene xadaa, Aliaaska deerexi azyiledberiiin ton jixe goorod bolxo baina. Ende dalain ba xuurai zamuudai aerodroomuud bii. Gadana, ene goorodhoo Ameerikiin xolbooto ştaaduud oroxo ton hain agaarai liini bii.

Manai niidexe „SSSR—N—209“samolioodai ekipaaza zurgaan xyn. Namahaa gaduur, xojordoxi piloot N. G. Kastanaajev, ştyrmaan V. I. Leevçenko, bortomexaaniguud G. T. Pobeziimov ba N. N. Leebçenko, radiist N. Fa. Glakoovski.

Bidener Moskvaa—Ferbeenks niidelgee guşan çaas dyyrgexe bainabdi. Ferbeenks deere xeden xonogto baixabdi.

Bidener bolbol ene jixe berxe ajanda garxadaa, erelxeg zorig, xatuu zan, zydxexe zorig, şiidxexe xysen ba suxarişagyi zangai gulamta bolxo Staalinai nerii abşa garxabdi. Iimehee, ene niidelgee amzaltatai dyyrgexe baihandaa itigelteibdi.

Ispaanidaxi froontnuud deere

(TASS-iin medeeselnyydhee)

Zyyn (Aragoonoi) froont

Aavgustiin 7-noi yder yimyyleeşedei artileeri Ryydelьhee zyyn teeşexi respyyblikiinxinei pozijicii buudaba. Myn, Portiilь, Aada şadar rajoondo buu ba pylemioodoor buudaldaan bolhon baina.

Zeniitne artileeraar yimyyleeşedei „Jyynkers" samoliood buudan unagaagdaba.

Centaulьna froont

Aavgustiin 7-noi yder Toledo seektorto pylemioodoor buudaldaan boloo. Respyyblikiin seregyyd yimyyleeşedte nelieedgyi jixe xosilbol uşaruulba.

Urda froont

Yimyyleeşed Kabees Deelь Byejhee garhan zamai şadar (Belьmeeshee xoişo 50 kilometriin ba Fyentbobe kyynhaa zyyn teeşe 20 kilomeet riin gazarta) baihan respyyblikiinxinei pozijicii buudaa.

Xoito froont

Yimyyleeşedei artileeri Bilьa saante ba Barseediiji (Espinoosheo zyyn teeşe 6-8 klm. gazarta) buudahan baina.

Respyyblikiinxinei dinamiidçiguud yimyyleeşedei baihan gazarta niuusaar jireed, Kornelьaana geze dereevni şadardaxi Narseena myrenei xyyrge butalan ebdehen baina.

Yimyyleeşed mynөө өөhe diingөө çaastinuudta ediee xool ba dainai zer zebseg abaaşaxalta xoliin toiruu zamaar jabana geze govaas aagenstvo meleesene.

Respyyblikiinxin tere myren teeşe orohon xargi zamuudii pylemioodtoi dozoornuudii tabihan baina

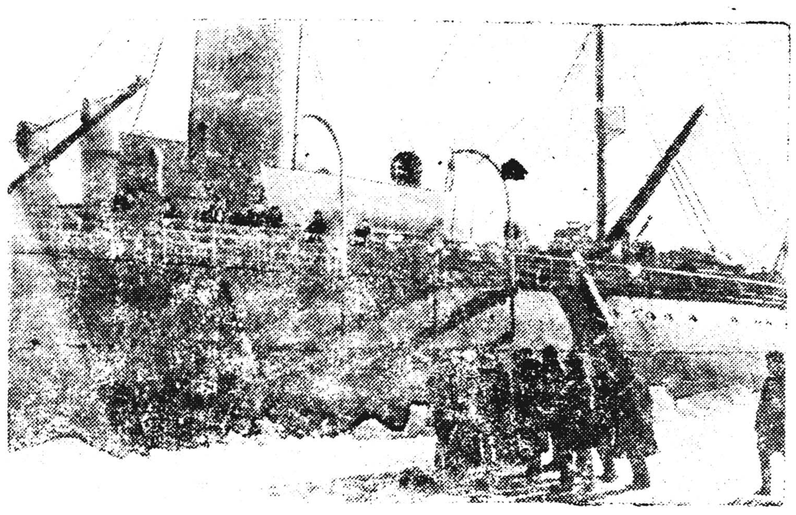

ZURAG DEERE: Ulaantugta „Krasin" ledokool Nagaajevo Byyxtede 1937 onoi apreelь hiradaibaiarь. Urdiнь Magadanai azalşan arad ledokoolii ugtuza baina. (Sojuzfoto)

ŞANXAIDA JAPOONOI PROVOKAACA

Şanxai, 9. (TASS). Şanxai toiron baihan Xyndzaaodaxi seregei aerodroomoi xitad xaruulii japoonoi moriaaguud avtomobiilь deerehee buudaba. Xojor talahaa buudaldaanda nege japoon alagdahan ba 2 xitad şarxatahan baina. Xitadai poliica ba xaruulai seregyyd bolbol aerodroom teeşe şossee xargiin xaruulda otriaaduudii tabiba Şossee daguulan oxooponuud maltagdaza, jixexen uşaralnuud bolxoor xyliee deze baina.

Beipinei zasag japoonoi garta

Loondon, 9. (TASS). Japoonoi seregyyd aavgustiin 8-da Beipinei zasagii gartaa abba. Japoonoi 4 mingan soldaaduud Beipin goorod sooxi xitadai kazaarmanuudii ezelee. Jabagan seregyydhee gadana kavaleriis otriaad, 15 taank, polevoi artileeriiin batarein 10 tono buu obooz ba zer zebsegyyd Beipin goorodto jirehen baina.

Hain şanartai paar beldexe xeregtei

Manai respyyblikiin MTS-uud paarai xaxalalgii araixan geze 65, 5 proceent bolgohon baina. Gebeş, Kabaanskiin MTS traaktor byride 421 gektaar xaxalza, tysebөө 104 proceent dyyrgehen ba Xonxoloin MTS traaktor byride 459 gektaar xaxalza tysebөө 101,2 proceent xyrter xaxalza, paar xaxalalgiin tysebii ylyylze dyyrgehen erxim hain zişeenyyd baina.

Gexiin xamta, Bargazanai MTS traaktor byride 126 gektaar xaxalza tysebөө 32,7 proceent dyyrgehen, Yxerei MTS—43 proceent ba Zydxeliiin MTS—47,7 proceent, Çesaaniin MTS—53,3 proceent gexe zergeer tysebөө dyyrgeze, paar xaxalalgaar xamagai hyylde şiregdeze jabhanhaa byxii respyyblike jixeşeg tahaldaltai baina.

Myn ede MTS-iin direkteenyyd kolxoozdo baihan traaktoraigaa brigaadnuudta operatiiv xytelberi ygedeggyi baina. Zişeelede, Bilyyrei aimagai Bodonguudai somonoi Leeninei neremzete kolxooz paar beledrelee miin 50 proc. bolgoo. Ene kolxoozdo MTS-ei zyghөө jamarş zaabari ygtөөgyi baina.

Paarai xaxalgaar geegdeze jabahan MTS ba kolxoozuud urdalza jabahan MTS-ei teempede orozo oiriin sag soo paarai xaxalalgii dyyrgexe johotoi. Jirexe 1938 onoi tarilgada xysed hain şanartai paar beledeze „oiriin 3-4 zilnyyd soo 7-8 miliaarda pyyd tariaa abxa" gehen nyxer Staalinai uriaaji dyyrgexiin tulөө temesexe xeregtei.

N. B.

Xosa Namsarain

Baragdaşagyi bajar

Xaranxii joozon
Xara gerte tyrөө hem,
Xoohon zigtei
Xuuşan delxei geşxee hem.
Teneg lama
Teuşyy bөөji yzөө hem,
Hoxor bajan
Hogtuu nojolii xaraa hem.
Edir zaluu
Erxim uyxel xylisegtii,
Ybegen miniii
Yliger domog duulagti!

***

Xyiten hariin
Xyxe sebdeg tolondo,
Xynei şarain
Xyrihen ondoo baidag hen
Xaan xarxis
Xara zasagai xatuudi,
Xamag aradai
Sedxil xyiten boloo hen.
Xarxis nojonoi
Xara taşuur tamşaagaad,
Ulai şuuan
Uilaan jooloon boldog hen.
Dabxar dasan
Darxi zanga beledxehen,
Arbaad mingan
Abtai şara xubalza.
Xoroto lamiin
Xobdog gyzөөn sadaxagyi,
Zudai zobolon
Zonoi turanxa boldog hen.
Xomxoi bөөgei
Xongioo xooloi xobzogonzo,
Elixe abxiin
Eldeb şibşeg xeledeg hen.
Zadagai muuxai
Zabxai zanşal delgerze,
Ybeşen nilzan
Yxel tylieen jiree hen.
Ymsiin buurai
Ygeitei jaduu azalşad,
Өөrein gexe
Juuş ygei şaxuu hen.
Yri zeelide
Yje nahaa barigdahan,
Ylber taxir
Ybeged xygşөd baigaa hen.
Elьdin daida
Enger niutagai bajaligii,
Xyben torgo
Xyrme sembeer zuzaarhan,
Gegeen burxad
Geniraal nojod debheze,
Xongil uula
Xoohon daida xoşoroo hen.
Ynşen xenze
Yxi xybyyd uilallan,
Ylen xoohoor
Xil xehen jabalag hen.
Ene buriaad
Xuuşan oronbiş tyyxeda,
Esөөe ybөөgiş
Ligeze zobolon daraa hen.

***

Uur suxal
Ulaan dyleөr mişxarza,
X tuu şiryyn
Xaluun baatar temeselşөd,
Maarks—Enөlis
Leenin bagşiin surtaalaar,
Xoroto xarata
Xuuşan burtag jyrtemsii,
Bilal baltaar
Buta niyden xajaza,
Şine delxei
Şineer zoriloon exilee hen,
Bolьşeviig paartiin
Voozlь mergen Staalin,
Soveed oronoi
Socialiis baidal ulariaal.
Naranai gerel
Namaa nabşaar mandahan,
Erdem teexnig
Erxe sylөө tygelder.
Iime sengyy
Exe oronoi eligen deere,
Ilan tyrehen
Tanda bajar xyrgeneb.

***

Ene delxein
ligen bytehen tyyxiiji,
Hanan durasan
Haixan zyrxөөr zydxedeg,
Xyxiyy zantai
Xynei erxim azalşad,
Ulasai şimeg
Olon bajar xylieegtii.
Buşuu zaluu
Buriaad oroniii zoxioogool,
Mynxe zargal
Myrden olhon nyxedte.
Sajaan uuliin
Sagaan myngen oroiji
Baigal dalai
Bartai nomin dolgiiji.
Ybegen duuşa
Ygiin tyryy bolgozo,
Baxatai xaluun
Bajarai deezeer duulana n.

Erxim xynyyd

Xen baihanaa xen boloob?

Feodor Matveejeviç Zepxoolov bolbol Alairai aimagai Tanguudai batraag Matvein byle soo tyrөө hen. Matvei bolbol 12 xyygedtei, zөөriiin şadalaar ton ygeitei, xyygedee bultiinь tezeexe argagyi deerehee bişiixen Feodoroo niutagaigaa nege kulaagta ygehen baigaa. Feodor 10 nahataihaa exilze tere kulaagaigaa malii aduuldag bolbo. Tere kulaagaidaa 13 naha xyrteree baigaad, yder byri xerzegei muuxaigaar xaraalgaxa, soxiuulxa nanşuulxadaa teseiin argagyi bolzo, өөriingөө esegiinde oşөөd, myn amiaa tezeexiin tula bajaşuudai azalxedeg bolhon baigaa. 1924 on xyrter negeş taharaltagyi kulaaguudai azal xeed le jabahanaa, 1924 onohoo өөriingөө esegetei sugtaa azal xedeg bolbo hen. Ene yjede Feodor Zepxoolov bolbol nom jyrdөө medexegyi baigaa.

1929 ondo Zepxoolov bolbol Ulaan-Yde jireze, Selengiin uhan zamai traansportala matroosoor xydelmerilxөө orood, tende xydelmerileze baixadaa baga zerge bişeg medexe bolohon ba BK(b) paartida orohon baina. paroxoodto matroosoor 1932 on boltor xydelmerilөө Zepxoolov bolbol paroxoodstvada xydelmerilexedөө udaarnig jabahan ba uhan zamai traansportiin erxim udaarniguudii negen geze toologdodog baigaa hen.

1932 ondo Zepxoolov bolbol xydelmerişen-tariaaşanai ulaan aarmiiin 2 zilei albanda oşoz, 1934 on boltor aarmida jabaxadaa gemgyi hain erdemtei bolhon ba poliitikan beledxeleiş talaar gemegyi bolhon baigaa.

1934 ondo Ulaan aarmihaa tabigdaza jireheer T. Zepxoolov bolbol PVZ-ai tookarьnuudai kyyrsede orozo, tere kyyrsee dyyrgeed, tookariaar kydelmerilze baihanaa, mynөө yjede PVZ-ai parovoozo-mexaniiçeski ceexde razmeetçikaai xydelmerilze baina. Mynөө Zepxoolov razmeetçika xydelmerilze baixa zuuraa, ceexiingee 1 proliootiin partoorg ba parovoozo-mexaniiçeski ceexiin partkoomoi sekretaariin orologşoor xydelmerilelsene.

Zepxoolov ceex soogoo zişeete hainaar xydelmerileg, өөriingөө azalai xooronduur partoorgiingoo albaar xydelmerişedei dunda niitiin xydelmeri jabuuldag bolbosji noormojoo hara byri ylyybşelөө dyyrgeleg, jyre hara byriiin 150-180 proceenthoo doos noormojoo dyyrgeze yzөөgyi, zarim hara la 250-300 garantai proceent dyyrgedeg. Byrii dyyrgeltiinь dunda zergeer abza yzexede 200 proceenthaa doos orozo yzөөgyi baina. Zepxoolov bolbol 1934 onhoo xoişo udaarnig—staxaanovşa bolhon ba mynөө parovoozo-mexaniiçeski ceexiin erxim staxaanovtanai negenь baina. Zepxoolov bolbol 1934 onhoo xoişo 2 daxin yneie tovaaraar şagnagdahan baigaa.

Zepxoolov xydelmerişeiei dunda poliitikan-niitiin xydelmeriii jabuulxadaa jixe şadaoaritai ba yderbyri sylөөjөө olood xydelmerişedtei jarildaa xedeg, tedeendөө xyndetei, ceexiingee erxim xynyydei negenь bolohon baina.

N. Ciibikov.

Şazantai temesexe xydelmeriii udaridanagyi

Jaruuniin mixanai sovxoozdeere şazantai temesexe xydelmeri martagdanxai. Ene şuxala xydelmeriii sovxoozoi dergedexii partiijna ba komsomooloi organizaacanuud tolgoilon udaridaza emxidxexe ariuun ujalgatai baibaş haa, mynөө xyrter burxangyişyydei organizaaca baiguulaadyi baihanь gaixaltai.

Socialiizmda esergyy, şazanai buzar burtag jabuulgii xedeg xynyyd ogtolon ygei bolgogdoogyi, burxangyişyydei xexe xydelmeriiin şuxala baihaniii Jaruuniin sovxoozoixid segnenegyi. Angirtiin arşaanda zyg byrihөө jirehen arba şaxuu lamanar arşaanda jirehen kolxoozniguudii sugluulaad arxidaa ba kaartiin naada erxilөөnaadan zugaa ydeşe boltor taharaltagyi bolbo.

Olon samoliooduudai negen stadioon deegyyr elin jireed byleg urgamal sesegii paraşuudta şagtaglan xajana. Nairai gazaraar jabaxada zyil byriiin naadan zugaa bolzo, xyn byxen sedxil dyyren bajartai xyxiyynь jaaşagyi.

Oroişog bolxoloor paarkiin neemel sceene deere ciirkiinxid ba bişe kolektiivuud eldeb honirholto naada xaruulna.

Epodroom deere moridoi erdemii yzyyleen: xatarai, gyidelei urildaan boloo. DXAX-ai morito otriaadaixid morioor jyyme xarailgaxa, lozii sabşaxa, dzigitoovka g.m. xaruulza myn jixeer honirxuulaxiin xamta, oborooniin xeregte xododoo belen baihanaa mederyylbe...

***

Ene yder bolbol Buriaad-Mongol aradzonoi aguu jixe bajarai istoriis yder myn bolzo, aguu jixe bajaraigaa tylөө, xyxiyy zargaltai baidalaigaa tylөө, aguu jixe ba inag voozdь Staalinda ujalgataigaa byri batalan xaruulza, gadaadiin daisanuudai dobtolon oroxoo hanaa haanь, tere doronь butara soxixoor belen baihanaa mederyylen demonstraacalhan aguu jixe tyyxete yder bolon yngerbe.

AGUU JIXE BAJARAI YDER

Aavgustiin 12-oi yglөөgyyr... Yyrei saixahaa exileed goorod paark xojoroi xoorondo eldeb janziin avtomaşiinanuud arba xoriooroo zai zabhargyi helgөn gyildeze, erxim haixan xubsahatai, xyxiyy bajartai xybyyd basagad, xygşөd xyyged enieelden duulaldan, Birioozovkadaxi kylьtyyre ba amaraltiin paarkiin ariuun haixan talmainuudaar jireze dyyrene...

Kylьtyyre ba amaraltiin paark bolbol eldeb yngiin loozongnuudaar, xeden olon ulaan tuguudaar ba aguu jixe Staalinai xani xaluun nyxed **Voroşiilovoi Kaganooviçiin, Jezoovoi** bolood bişe paarti ba zasagai udaridagşanar portreeduudaar şimeetei, nairtai haixanaar xaragdaza, xyndete ailşadaa ugtan: „xaragtii, honirxogtii, sengegtii, naadagtii" gehen janzaar ugtan baiba.

Ygloonei 11 çaas... Fizkylьtyyre ba spoortiin stadioonoi talmai deere, zunai xaluun naranda şataza xyder ulaan bolhon bejenyydtei, ynge niilehen maajka ba tryysigydөөr xubsaihan omog xyxiyy, edir zaluuşuul — fizkylьtyyrnigyyd, pioneernuud, osoaviaxiimaixid byleg bylegөөrөө, komaanda komaandaraa nairtai zoxidoor alxalaldan, enieelden, duulaldan sugiarna.

Urda yderenь, aavgustiin arban negenei yder, Staalin epooxiin aguu jixe dokymeent—Soveed Konstituuciin aşa bolxo Buriaad-Mongol Avtonoomito—geze komaanda ygexedenь talmai deere zagsaad baihan xojor minga garan fizkylьtyyrnigyyd „nomoxon baidalda" orobo. Xygzem „internacionaalai" exin şylegii duulana.

BK(b) P iin Buriaad-Mongoloi Moziin Komiteedai sekretaarь nyxer **M.N. Jerbaanov,** zasagai gazarai tyryy nyx. **D.D. Dorziijev** ba Arkomsoveedai dergedexi fizkylьtyyre ba spoortiin komiteedai tyryylegşiin orologşo nyx **Aalьsman** gegşөd, xojor yje zagsaad baihan koloniin urduur jabaza Buriaad-Mongol ASSR ei Konstituuca batalhanai ba BMASSR-ei 14 zil bata bexi orşohonoi aguu jixe bajarnuudii negedxene. Byxeburiaadmongol aradzonoi hain ydertei daşaramduulan amarşalana. Koloono gyn xysete bajarai „uraa" xaşxaralganuudaar xariuusana. Nyxed **Jerbaanov, Dorziijev** ba **Aalьsman** gegşөd amarşalalgiingaa hyyleer, niitiin aplodismeent ba xygzemei duun doro jabaza tribyynede garna.

12 çaas 30 minuuta. Buriaad-Mongol ASSR-ei yndehen xuuli—Konstituuca batalan abahanai, aguu jixe Staalin Konstituuciin aşa—Buriaad-Mongol altan Konstituuciin xysendөө orohonoi aguu jixe bajarai hain yderte zoriuulhan ba BMASSR-ei balguulagdahanhaa xoişo 14 zil bolhonoi oin yderei bajarai miitingii Buriaad-Mongol ASSR-ei Centraalьna Gyisedxexe Komiteedai tyryylegşe nyxer **I.D. Dampiloon** neebe. Xygzem, nairtai haixanaar, byxii delxein proletaarinarai giimne „Interнacionaal" tatana. Hyyleerenь zasagai tyryy nyx. D D Dorziijevto yge ygteze, sug larhan arad zondo BK(b) P-iin MK, zasagai nerehee bajarii xyrgөze, aguu jixe Staalin Konstituuciin aşa—BMASSR-ei Konstituuca batalahanai jixe tyyxete yderei udxa şanarii temdeglen xelebe.

***

Bajarai miitingiin dyyremseer fizkylьtyyrna koloonlin johololoi maarş exilbe. Koloniin exinde—taleg jixe polotnoo deere zurahan nyxer Staalinai dyrii yngiin sesegeer şimeed gar deere yrgehen znaami barigşad, sanaşa oordento basagad tyryytei, tribyynei urduur geşxelelden ynger xedenь „uraa" xaşxaralganuudaar bajarii xyrgene Udaaluulan bişiixan tuguudii barihan edir yje — pioneernuud, tiigeed saa şanь goorodoi „Dinaamo", „Lokomotiiv" „Viimpel" gexe zergiin ba xydөөhөө, Ulaan-Aarmiiin çaastinuudhaa jirehen sportiivno oobşestvonuudai komandanuud: xyngen atliootniguud, fytbool ba valejbolşod, voodnig ba zagahaşad, Voroşiilovoi mergen buudaaşad, „GTO" temdegten, veloşipeedşen g.m. hybarin garna. Bygede tus komaanda byridөө ynge byriiin urgamal sesgyydeer simehen, Leeninei, Staalinai Voroşiilovoi, Kaganooviçiin, Jezoovoi bolood bişe paarti ba zasagai gazarai udaridagşanarai portreeduudii barin garna.

Tribyyne, Xuralai delegaaduud, ailşad, koloonii amar şalalgiin ygenyydөөr, „uraa" xaşxaralgaar, aplodismeentnyydeer ugtan ydeşene.

Fizkylьtyyrnigyydei johololoi maarşiin hyyleer aradzonoi hain yder exilen, myn fizkylьtyyrnigyydei respyyblikiin spartaxiaada bolzo exilene: spartaxiaadii laagerai pioneernuud exilze, „Staalin" gehen ygii bejeeree yseg bolon emxirze xaruulan garaad, udaanь eldeb haixan piramiida xaruulxa zuuraa „Edir yjetende zol zargal olgohon aguu jixe inag Staalinda bajar!" geze loozong xelene, ailşad jixedee bajasan, honirxon, aplodismeenteer xariuusana.

Udaanь fizkylьtyyriin komaanda byxen өөre өөriingөө mergezel şadabari: uran haixan noomernuudii xaruulna, hain yderlexөө jirehen xyn zon honirxon sengene. Xoişo xoişonь jabaganai urildaan, byxenyydei barilaan, nomo godlioor xarbaan bolood eldeb tyrelei honirxoltoi haixan

Xariuusalgata redaaktor VAANÇAGIIN.

Телефоны редакции: отв. редактор—3-44, отв. секретарь—3-23, сельхозотдел—7-55, промотдел—7-05.

Noomer gargagşa *N. Ceveenov.* Verstaalagşad D. Baldaanob. ba C. Dambaajeb. BMASSR-ei Niut. Azyiledberiiin arkomaadai tipograafi Ypolglavliit 855.